

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 14.12.2011
SEK(2011) 1563 v konečnom znení

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE POSÚDENIA VPLYVU

Sprievodný dokument

**Návrh NARIADENIA RADY, ktorým sa na obdobie rokov 2014 – 2020 ustanovuje
program „Európa pre občanov“ na podporu európskeho občianstva**

{KOM(2011) 884 v konečnom znení}
{SEK(2011) 1562 v konečnom znení}

1. ZHRNUTIE

1.1. Vymedzenie problému

Podnecovanie a uľahčovanie rozsiahlejšieho zapojenia občanov do Európskej únie a všetkého čo zastupuje, je veľmi významné a dôležité. Toto zapojenie občanov siaha od potreby zvýšiť ich účasť na aktuálnom dianí až po potrebu zabezpečiť rozsiahlejšie chápanie histórie Únie a jej koreňov po dvoch strašných svetových vojnách. Minulé programy pre občanov úspešne riešili tieto výzvy a v súčasnosti existuje zásadná potreba pokračovať v tejto práci na úrovni EÚ s cieľom riešiť tieto otázky.

Problém, ktorý program rieši, je nedostatočná kapacita organizácií občanov – všeobecných záujmových organizácií, rôznych druhov mimovládnych organizácií, organizácií zainteresovaných strán, rôznych skupín sprostredkovateľov – rozpútavať a/alebo ovplyvňovať autentické diskusie o otázkach týkajúcich sa EÚ na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, ktoré je možné pretaviť do celoeurópskej perspektívy. Kým tento stav trvá, občania nemajú stimuly na to, aby prepojili svoj záujem a angažovanosť v oblasti demokratických zásad s európskou úrovňou a aby na túto úroveň svoj záujem a angažovanosť pozdvihli. Zvýšené pochopenie EÚ, zoznámenie sa s historickými základmi a hodnotami, na ktorých je Únia vybudovaná a poznatky o vplyve politik EÚ na každodenný život ľudí umožňujú občanom v plnej miere využívať výhody európskeho občianstva a spojiť sa s poslaním EÚ.

Výzvou je prostredníctvom sprostredkovateľov osloviť veľké skupiny občanov, ktorí by sa obvykle nepokúšali ovplyvniť alebo podieľať sa na veciach EÚ a uľahčiť prvé kroky k zapojeniu sa do tém týkajúcich sa EÚ naprieč štátnymi hranicami alebo s európskym rozmerom. Existuje potreba horizontálneho prístupu, ktorého cieľom nie je nahradiť konkrétne diskusie alebo konzultačné procesy na úrovni EÚ, ale mobilizovať občanov na miestnej úrovni, aby diskutovali o konkrétnych otázkach európskeho záujmu.

Súčasný program Európa pre občanov 2007 – 2013 je významným nástrojom, ktorý poskytuje rámec pre väčšiu účasť občanov na otázkach EÚ. Je však potrebné zlepšiť ho pomocou ďalšej intervencie, aby sa poskytol stimul pre občiansku účasť na záležitostiach EÚ a skutočný katalyzátor pre európske občianske združenia, aby sa viac zapájali do týchto vecí.

Ambiciózna výzva, ktorú nový program „Európa pre občanov“ navrhuje riešiť, je trojaká:

- (1) rozvinúť kapacitu občianskej spoločnosti v súvislosti s účasťou na procese tvorby politiky EÚ;
- (2) vyvinúť podporné štruktúry na šírenie výsledkov takýchto diskusií medzi tvorcami politiky na príslušných úrovniach a
- (3) ponúknuť občanom príležitosti na účasť na debatách a diskusiách o otázkach týkajúcich sa EÚ, aj z historickej perspektívy.

Cieľom programu je riešiť potrebu autentickjších diskusií o otázkach týkajúcich sa EÚ na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, ktoré je možné pretaviť do širšej európskej perspektívy. Program sa vyznačuje úsilím osloviť veľký počet občanov – tých občanov, ktorí by sa obvykle nepokúšali ovplyvniť alebo podieľať sa na veciach EÚ – prostredníctvom rozsiahleho súboru organizácií, vykonať prvý krok na ceste k účasti bez ohľadu na tému alebo

formát (súvisiaci s EÚ), pokiaľ má nadnárodný alebo európsky rozmer. V programe sa využíva horizontálny prístup, a preto jeho cieľom nie je nahradiť iné iniciatívy, alebo zdvojiť konzultácie na úrovni EÚ, ale mobilizovať občanov od najnižšej úrovne, aby diskutovali o konkrétnych otázkach európskeho záujmu a rozvíjali svoju hlbšiu účasť na záležitostiach EÚ.

Program bude vychádzať z analýzy silných a slabých stránok súčasného programu „Európa pre občanov“ (2007 – 2013), pokiaľ ide o budúci návrh programu, zacielenie, dosah a viditeľnosť zo spoločenského a z geografického hľadiska, analýzu vplyvov a mechanizmy zhodnocovania/šírenia.

1.1.1. Finančný rámec

Navrhovaný finančný rámec sa stanovil 29. júna 2011, keď Európska komisia predstavila svoj viacročný finančný rámec (VFR) na obdobie rokov 2014 – 2020. Orientačný rozpočet prijatý pre budúci program Európa pre občanov bol 203 miliónov EUR s odhadovanou distribúciou 29 miliónov EUR ročne.

1.2. Subsidiarita

V článku 11 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) sa stanovujú úlohy inštitúcií EÚ poskytnúť občanom a zastupiteľským organizáciám príležitosť zverejňovať a verejne si vymieňať názory vo všetkých oblastiach činnosti Únie. Ten istý článok odkazuje na povinnosť inštitúcií viesť otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s občianskou spoločnosťou, povinnosť Komisie organizovať rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami a zavádza sa v ňom iniciatíva občanov. V článku 20 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa navyše opisujú práva odvodené z občianstva Únie. S cieľom umožniť občanom, aby tieto práva mohli využívať v plnej miere, je dôležitým predpokladom lepšie pochopenie EÚ.

Vyžaduje sa, aby sa stanovili vhodné prostriedky na zabezpečenie splnenia týchto ustanovení zmluvy. Program „Európa pre občanov“ predstavuje jeden z týchto prostriedkov, rovnako ako nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 211/2011 o iniciatíve občanov.

V zmluvách sa EÚ vyzýva, aby „občanom a zastupiteľským združeniam poskytla príležitosť zverejňovať názory vo všetkých oblastiach činnosti Únie“ a „udržiavala otvorený, transparentný a pravidelný dialóg so zastupiteľskými združeniami a občianskou spoločnosťou“. Kým široká škála programov a prax EÚ zabezpečujú diskusie v oblastiach sektorovej politiky, program Európa pre občanov poskytuje túto príležitosť na horizontálnej úrovni. Tento program tak rešpektuje zásadu subsidiarity. Tieto úlohy je možné splniť iba na úrovni EÚ, nie na úrovni členských štátov.

Program rešpektuje aj zásadu proporcionality. Program (na rozdiel od odporúčania) poskytuje pružný nástroj, je otvorený pre všetkých aktérov za rovnakých podmienok, poskytuje budovanie kapacít a rieši meniacu sa politickú situáciu.

1.3. Ciele iniciatívy

Všeobecným cieľom budúceho programu bude: „posilniť pamiatku a rozšíriť kapacitu občianskej účasti na úrovni EÚ“. Reaguje na potrebu autentickej diskusie o otázkach týkajúcich sa EÚ na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, ktoré je možné pretaviť do celoeurópskej perspektívy a na súvisiacu potrebu podporných štruktúr na šírenie výsledkov takýchto diskusií medzi tvorcami politiky na príslušných úrovniach. Program by k tomuto cieľu prispel rozvojom kapacity občianskych organizácií týkajúcej sa zapojenia ich členov

a širšej verejnosti do demokratickeho života EÚ. Ku konkrétnym cieľom budú patriť tieto ciele:

- (1) Stimulovať diskusiu, úvahy a spoluprácu v oblasti pamiatky, integrácie a histórie EÚ;
- (2) Rozvíjať pochopenie a schopnosť občanov zúčastňovať sa na procese tvorby politiky EÚ a rozvíjať príležitosti pre solidaritu, spoločenskú angažovanosť a dobrovoľníctvo na úrovni EÚ.

1.3.1. Operačné ciele

Na základe zúžených konkrétnych cieľov navrhnutých pre nový program (vyššie) by sa mal uplatňovať nový súbor operačných cieľov. Tento súbor zvýši schopnosť Komisie stanoviť pevnejšie ukazovatele a následne objektívne a podrobnejšie zisťovať pokrok a vplyv.

- (1) Podporovať organizácie s cieľom propagovať diskusiu a činnosti v oblasti európskej pamiatky, európskych hodnôt a európskej histórie;
- (2) Podporovať organizácie všeobecného európskeho záujmu, nadnárodné partnerstvá a siete s cieľom podporiť interakcie občanov v záležitostiach EÚ;
- (3) Horizontálny rozmer: Analýza, šírenie a zhodnocovanie výsledkov projektov prostredníctvom vnútorných a vonkajších činností.

1.4. Politické možnosti

(4) Po prvom stretnutí zainteresovaných strán, ktoré sa konalo 22. júna 2010 a v období, ktoré viedlo k správe o posúdení vplyvu, sa analyzovalo niekoľko rôznych reakcií na problém vymedzený v oddiele 1. Získali sa tri základné politické možnosti s jednotlivými čiastkovými možnosťami, ktoré sa ďalej zvažovali:

- (1) Pokračovať v programe „Európa pre občanov“ v jeho súčasnej podobe;
- (2) Pokračovať v programe „Európa pre občanov“ v zmenenej, „prerobenej“, podobe. Posúdili sa štyri čiastkové možnosti:
 - Zmiešaný prístup
 - Podpora iba pre väčšie granty
 - Širší geografický rozsah
 - Konzultačný nástroj
- (3) Decentralizácia programu „Európa pre občanov“, pričom by žiadny program pre celú EÚ nenasledoval po skončení súčasného programu, teda po 31. decembri 2013. Posúdili sa štyri alternatívne decentralizované prístupy:
 - Prístup založený na jednotlivých členských štátoch
 - Iba komunikačný prístup

- Sektorový prístup
- Zlúčenie s iným programom

1.5. Porovnanie možností

Vykonalo sa komparatívne posúdenie troch možností vrátane ich príslušných čiastkových možností. Výsledky sa uvádzajú ďalej.

1.5.1. Pokračovať v programe v jeho súčasnej podobe

Je pravdepodobné, že táto možnosť sa bude považovať za nedostatočnú v kontexte záväzku Komisie zabezpečiť, aby občania boli stredobodom európskeho procesu, nových demokratických zásad zavedených Lisabonskou zmluvou a vzhľadom na existujúcu kritiku príliš obmedzených prostriedkov súčasného programu. Ak by sa pokračovalo v programe bez štrukturálnej zmeny programu vedúcej k zvýšenej účinnosti, efektívnosti a trvalej udržateľnosti, nepomohlo by to prekonať súčasný stav neuspokojeného dopytu a nerealizovaných synergii.

1.5.2. Prijat' „prerobeny“ program

Možnosť 2 predstavuje zmenený program. Realizoval by sa prostredníctvom účinnejšej programovej architektúry a silnejšie by sa využívali výsledky. Táto nová architektúra by pozostávala z dvoch „oblastí činnosti“ – „Pamiatka a európske občianstvo“ a „Demokratická angažovanosť a občianska účasť“ – ktorými by sa zabezpečilo lepšie využitie synergii medzi širokou škálou zúčastnených organizácií, väčšia pružnosť pre žiadateľov z hľadiska vypracovania ich návrhov projektu alebo iniciatívy (zanechanie 4-fázového prístupu súčasného programu). Nový prierezový prvok „zhodnocovanie“ by odpovedal na spoločnú potrebu optimalizácie výsledkov. Zvažovali sa štyri čiastkové možnosti:

V čiastkovej možnosti 1 „Zmiešaný prístup“ by celkovú prioritu mali výstupy prostredníctvom:

- (1) zníženia čistých jednorazových projektov partnerstiev miest na minimum a transformácie projektov partnerstiev miest na projekty s viacerými partnermi, ktoré majú jasné tematické zameranie, určitý politický vplyv a dlhodobú platnosť;
- (2) uplatňovania inovačných projektov občanov a podpory opatrení v rámci všeobecnej projektovej časti programu s viacerými partnermi;
- (3) nastavenia primeranej rovnováhy grantov na prevádzku poskytovaných think tankom a organizáciám občianskej spoločnosti EÚ, pokiaľ ide o počet a úroveň poskytnutých subvencií;
- (4) zvýšenia strategického zamerania projektov občianskej spoločnosti pomocou výberu väčších a dlhodobejších projektov, v rámci ktorých sa plánuje konkrétny prínos a zabezpečuje sa vnášanie konkrétnych myšlienok do rozhodovacieho procesu;

- (5) zvýšenia dostupných zdrojov na projekty týkajúce sa pamiatky (a rozšírenia rozsahu akcií vykonávaných v tejto oblasti) a poskytnutím príležitostí na projekty týkajúce sa hodnôt EÚ a histórie integrácie EÚ;
- (6) vývoja akcií zameraných na zviditeľňovanie/zhodnocovanie ako prierezového prvku programu.

Čiastková možnosť 2 „Podpora iba pre väčšie granty“ (300 000 – 500 000 EUR na projekt) by znamenala úspory z rozsahu a príležitostí na štruktúrovanejšie pracovné programy, má však značnú nevýhodu: existuje iba obmedzený počet organizácií, ktoré majú technickú a organizačnú kapacitu potrebnú na prevádzku rozsiahlych projektov.

Čiastková možnosť 3 „Širší geografický rozsah“ by rozšírila rozsah diskusie o „univerzálne hodnoty / ľudské práva“ a zároveň by sa v rámci nej prizvali susedné krajiny. Táto čiastková možnosť má dve nevýhody: Vyžadovala by si podstatne väčší rozpočet. „Univerzálne hodnoty / ľudské práva“ by navyše mohli viesť k takému širokému rozsahu, že by sa ani nedali definovať konkrétne ciele.

Čiastková možnosť 4 „Konzultačný nástroj“ by využívala program na skúšanie hlavných politík a/alebo výziev EÚ, napríklad vytvorením a financovaním panelov občanov, ktoré by vyjadrovali svoje poznámky k daným otázkam. Prostredníctvom takéhoto prístupu by inštitúcie EÚ získali lepšie pochopenie príslušných otázok a lepšie by porozumeli spôsobu efektívnejšej komunikácie svojich zámerov občanom. Zároveň by poskytla konkrétne spojenie medzi programom a tvorbou politiky. Nevýhoda: vyžadovala by si podstatne väčší rozpočet alebo čerpanie zdrojov iných kanálov účasti.

1.5.3. Možnosť 3: Decentralizácia programu

V porovnaní s možnosťami 1 a 2 by možnosť 3 „decentralizovať program“ mala najslabší vplyv na potreby identifikované v rámci oddielu 1. Analyzovali sa viaceré čiastkové možnosti, ktoré sa však zamietli.

Čiastková možnosť 1: „Prístup založený na jednotlivých členských štátoch“ by ponechala členským štátom možnosť rozvíjať politickú účasť a občiansku angažovanosť na základe spoločných hodnôt EÚ. Znamenalo by to úplnú decentralizáciu a zjednodušenie v oblasti administratívy EÚ. Zároveň by táto možnosť znamenala príležitosť v plnej miere prispôbiť diskusiu o EÚ národným problémom a perspektívam. Znamenala by však aj vážne riziko obmedzenia rozsahu na otázky čisto národného záujmu. Neexistoval by politický vstup pre inštitúcie EÚ od celoeurópskych zastrešujúcich organizácií a think tankov organizovaných na úrovni EÚ. Neexistovala by ani možnosť stimulovať diskusie v celej EÚ.

Čiastková možnosť 2 „Iba komunikačný prístup“ by znamenala obmedzenie všeobecného cieľa iba na komunikáciu – poskytovanie informácií o poslaní a politikách EÚ a ponechanie rozmeru účasti miestnym úrovniám. Tento prístup by mal obmedzený vplyv na rozpočet EÚ. Zároveň by však predstavoval riziko „nacionalizácie“ politických otázok a nereagoval by na potrebu participatívnejšieho prístupu so vstupom zdola nahor s cieľom lepšie odpovedať na potreby občanov.

Čiastková možnosť 3: „Sektorový prístup“ by znamenala, že informačné a konzultačné ciele by sa naďalej získavali výlučne prostredníctvom sektorových diskusií: jednotlivé GR konzultujú so svojimi príslušnými zainteresovanými stranami. Diskusia by bola zameraná

na sektorové otázky v rámci každej politickej oblasti. Pri neexistencii horizontálneho nástroja by sa touto možnosťou obmedzil politický vstup od celoeurópskych zastrešujúcich organizácií a think tankov organizovaných na úrovni EÚ. Zároveň by existoval obmedzený rozsah podpory budovania kapacít pre občiansku účasť a neexistovala by možnosť podporovať diskusiu o referenčných bodoch európskych dejín v celej EÚ.

Treba poznamenať, že program Európa pre občanov je horizontálny nástroj, ktorého účelom nie je nahradiť existujúce formy dialógov alebo konzultácií, ale ich doplniť.

Čiastková možnosť 4: „Zlúčenie s iným programom“ Preskúmala sa možnosť zlúčenia s budúcim programom GR JUST týkajúcim sa spravodlivosti a občianstva, ale táto možnosť sa zamietla po dôkladnom preskúmaní obidvomi generálnymi riaditeľstvami, pretože sa nenašli žiadne dôkazy o možných synergiách pre ich odlišné ciele a cieľové skupiny.

Aj keď sa decentralizácia programu automaticky nezamietla, treba zdôrazniť, že by bola nákladná a bola by v rozpore s rozhodnutím Komisie o VFR 2014 – 2020 – a nielen že by čelila silnej opozícii rôznych sektorov, ale by aj zanechala vákuum v oblasti propagácie občianskej účasti a participačného občianstva na európskej úrovni. Znamenala by stratu významného nástroja na podporu občianskej účasti, pričom tieto potreby nemôže zabezpečiť žiadny podobný existujúci horizontálny nástroj. Niekoľko ďalších nástrojov je zameraných na umožnenie dialógu medzi inštitúciami EÚ a občanmi, ale v rámci obmedzení ich príslušných sektorových politik.

Záverom treba skonštatovať, že uprednostnenou možnosťou je možnosť 2 „Prerobený program“, čiastková možnosť 1: „Zmiešaný prístup“.

1.6. Posúdenie vplyvov

1.6.1. Vplyv programu na náklady

Dňa 29. júna 2011 Európska komisia predstavila svoj viacročný finančný rámec (VFR) na obdobie rokov 2014 – 2020¹. Orientačný rozpočet prijatý pre budúci program Európa pre občanov bol 203 miliónov EUR s odhadovanou distribúciou 29 miliónov EUR ročne. V porovnaní so súčasným programom (215 miliónov EUR) predstavuje mierne zníženie. Pri týchto sumách sa nezohľadňuje budúca korekcia indexáciou.

1.6.2. Výstupy týkajúce sa výdavkov

Výstupy programu zahrnú granty na projekty (zhruba 600 ročne s odhadovanými nákladmi 15 miliónov EUR ročne), granty na projekty (zhruba 90 ročne s odhadovanými nákladmi 10 miliónov EUR ročne) a zákazky na poskytnutie služby (zhruba 5 ročne s odhadovanými nákladmi 1 milión EUR ročne). Hlavným dôvodom navrhnutia „rovnomerného“ rozdelenia výstupov počas programového obdobia (2014 – 2020) je skutočnosť, že program „Európa pre občanov“ je „zrelý“ program – neexistujú žiadne známe alebo očakávané „špičky“, ktoré by bolo potrebné zohľadniť. Potreba ďalšieho angažovania a zapojenia občanov do záležitostí EÚ je konštantná.

¹ KOM(2011) 500 I Rozpočet stratégie Európa 2020, časť I – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov; KOM(2011) 500 II A Rozpočet stratégie Európa 2020, časť II – prehľady politických oblastí – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov.

Odhadovaná suma 29 miliónov EUR ročne bude kryť aj administratívne náklady (približne 3 milióny EUR ročne) výkonnej agentúry, súvisiace s riadením programu.

1.6.3. Vplyv na zamestnancov

Na základe skúseností získaných z prebiehajúceho súčasného programu Európa pre občanov sa odhaduje, že na nový nástroj by bolo potrebných:

- 9 úradníkov alebo dočasných zamestnancov
- 1 vyslaný národný expert

Na riadenie akcií by sa prideliť spolu 10 osôb.

1.6.4. Zjednodušenie a zníženie administratívnej záťaže

Zjednodušenie má kľúčový význam už v súčasnom programe a v novom sa ešte viac rozvinie. Využívanie výkonnej agentúry na riadenie celého cyklu programu už teraz prináša značné úspory v rámci správy a ľudských zdrojov. Navyše, využívanie jednorazových súm, paušálnych sadzieb a jednotkových nákladov, elektronických žiadostí a účinných kontrol na mieste návštevami zoskupení v organizáciách v rovnakom regióne, ďalej znižuje administratívnu záťaž a prináša skutočné rozpočtové úspory. Zo strednodobého hodnotenia ECORYS vyplýva (s. 39), že „z rozhovorov s príjemcami a zainteresovanými stranami sa získali určité dôkazy o tom, že výkonná agentúra účinne riadi program, pričom dosahuje významné procesné zlepšenie v oblasti financií, kritérií oprávnenosti, harmonizácie procesov a vývoja elektronických formulárov žiadostí“. Zároveň zdôrazňuje účinky synergie s inými programami, ktoré riadi výkonná agentúra.

1.7. Monitorovanie a hodnotenie

Všeobecný cieľ „posilniť pamiatku a rozšíriť kapacitu občianskej účasti na úrovni EÚ“ sa bude hodnotiť na základe počtu a kvality iniciatív podporených občianskymi organizáciami, ktorých cieľom je: 1) mať vplyv na proces tvorby politiky EÚ, 2) posilniť súdržnosť v spoločnosti a 3) rozšíriť pochopenie úlohy EÚ. Dlhodobým cieľom by bola rozšírená kapacita občianskej spoločnosti vplývať na európsky projekt. Míľnikmi by boli príspevky k Európskym rokom vo forme duševného vstupu alebo činností s cieľom spojiť tieto roky s miestnou a regionálnou realitou a príspevky pre politické platformy v príprave na európske voľby 2014 – 2019. Bude sa musieť vytvoriť základný scenár, pretože všeobecný cieľ je v programe nový.

Existujú dva konkrétne ciele: 1) „Stimulovať diskusiu, úvahy a spoluprácu v oblasti pamiatky, integrácie a histórie EÚ“ a 2) „Rozvíjať pochopenie a schopnosť občanov zúčastňovať sa na procese tvorby politiky EÚ a rozvíjať príležitosti pre solidaritu, spoločenskú angažovanosť a dobrovoľníctvo na úrovni EÚ“. Prvý cieľ sa bude hodnotiť na základe počtu projektov a kvality výsledkov a percentuálneho podielu príjemcov, ktorí podporu využili prvýkrát. Druhý cieľ sa bude hodnotiť na základe počtu priamo zapojených účastníkov, počtu zúčastnených organizácií a počtu nadnárodných partnerstiev a sietí, geografického rozsahu činností a percentuálneho podielu príjemcov, ktorí podporu využili prvýkrát. V novom programe sa bude musieť vytvoriť základný scenár pre viaceré z týchto ukazovateľov výsledkov.

Prvá správa sa vypracuje tri roky po začatí programu (najneskôr do 31. decembra 2016). Cieľom tejto správy bude poskytnúť počiatočné posúdenie výsledkov získaných v prvej polovici, aby sa pre druhú polovicu programu mohli vykonať akékoľvek zmeny alebo úpravy, ktoré sa uznajú za nevyhnutné (najneskôr do 31. decembra 2017).

Správa ex-post o vplyve príslušnej akcie sa vypracuje na konci 7-ročného programu (1. júl 2023). Cieľom tejto správy bude posúdiť komparatívne výsledky podporných mechanizmov so zreteľom na ciele programu.

Hodnotiace opatrenia sa vykonávajú pomocou externých a interných štúdií a prieskumov, misií a stretnutí. Náklady spojené s týmito opatreniami sú štandardné výdavky v rámci programu EÚ a vykryjú sa prostriedkami administratívneho rozpočtu budúceho programu.